Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Päiväys
Datum

Dnro
Dnr

19.9.2019

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

Viite
Hänvisning

Asiantuntijapyyntö

Asia
Ärende

HE 11/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle kasvinterveyslaiksi sekä laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt ympäristöministeriöltä kirjallista lausuntoa hallituksen esityksestä kasvinterveyslaiksi sekä laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1§:n muuttamisesta. Ympäristöministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Ilmastonmuutoksen kiihtyessä ja kansainvälisen kaupan lisääntyessä todennäköisyys uusien kasvintuhoojien saapumiselle Suomeen kasvaa, joten tarvitaan tehokkaita toimia niiden leviämisen estämiseksi. Kasvinterveyden suojeleminen on tärkeää maa- ja metsätalouden, luonnon monimuotoisuuden ja vieraslajien leviämisen ehkäisemisen kannalta. Jos kasvintuhoojien leviäminen voidaan ennaltaehkäistä, myös tarve käyttää ja hyväksyä uusia kasvinsuojeluaineita Suomessa vähenee.

Ehdotetulla kansallisella kasvinterveyslailla muun muassa täydennettäisiin Euroopan unionin kasvinterveysasetuksen säätelyä. Ympäristöministeriö pitää tarpeellisena kansallisia säädöksiä EU:n kasvinterveysasetuksen soveltamisalan ulkopuolelle jäävistä riskinhallintatoimista kuten muun kuin kasvinsuojeluasetuksella säädellyn kasvintuhoojien leviämisen estämisestä sekä biologisessa torjunnnassa ja pölytyksessä käytettävien makroeliöiden säätelyn säilyttämisestä.

Ehdotetun lain 3 § tarkoittaman kasvinterveydestä vastaavan henkilön nimeäminen ammattimaisille toimijoille on perusteltua, jotta riittävä osaaminen yrityksissä saadaan turvattua.

Ympäristöministeriö kannattaa biologisessa torjunnassa ja pölytyksessä käytettävien makroeliöiden markkinoinin, käytön ja varastoinnin säätelyn säilyttämistä kansallisessa lainsäädännössä sekä kyseisen säädöksen selkiyttämistä. Ilmoitus- tai luvanhakuvelvollisuus, joka koskee kaikkia toimijoita, mukaan lukien yksityishenkilöt ja tutkimustoiminta, on suojelun tason takaamiseksi tarpeen.

Yksityiskohtaiset huomiot

Hallituksen esityksen 4 §:n (Kasvintuhoojien hävittämistä ja leviämisen estämistä koskevat toimenpiteet) perustelujen mukaan, jos tuhooja leviää luonnonsuojelualueelle, voitaisiin myös siellä ryhtyä välttämättömiin torjuntatoimenpiteisiin luonnonsuojelulain 14 § 2 momentin nojalla. Kyseisen luonnonsuojelulain säännöksen mukaan luonnonsuojelualueella saadaan tilanteen niin vaatiessa ryhtyä pelastuspalvelun, palontorjunnan, rajavalvonnan, eläintautien vastustamisen sekä

eläinsuojelun edellyttämiin välttämättömiin toimenpiteisiin. Esityksen perustelujen mukaan niillä luonnonsuojelualueilla, jotka kuuluvat Natura-verkostoon, tulevat lisäksi sovellettaviksi luonnonsuojelulain 10 luvun tarkoittamat Natura-verkostoa koskevat erityissäännökset. Ympäristöministeriö pitää hyvänä ja tärkeänä, että esityksen perusteluissa todetaan, että Natura-alueiden osalta tulee olla ennen toimenpiteisiin ryhtymistä yhteydessä luonnonsuojeluviranomaiseen (alueellinen ELY-keskus). Ympäristöministeriö toteaa lisäksi, että esityksestä ei käy ilmi, voisiko luonnonsuojelualueella tapahtuneesta kasvintuhoojan hävittämisestä aiheutuneista kustannuksista saada korvausta vastaavasti kuin esityksen 31 ja 32 §:issä säädetään elinkeinoille aiheutuvista kustannuksista.

20 § *Virka-apu*. Toimivaltainen viranomainen voisi hallituksen esityksen mukaan tarvittaessa saada virka-apua poliisilta, rajavartiolaitokselta, tullilta ja pelastusviranomaisilta säädösten mukaisten tehtävien suorittamiseksi. Voitaisiin vielä harkita, tulisiko tässä yhteydessä mainita myös Metsähallitus erityisesti valtion maiden luonnonsuojelualueiden osalta.

28 § *Päätösvallan siirtäminen eräissä tapauksissa*. Ruokavirasto voisi päättää pakkokeinojen käytöstä yhdenkin ELY-keskuksen alueella, jos se katsoo, että ELY-keskuksen toimet ovat riittämättömiä. Saman tyyppisesti säädettäisiin myös 7 §:ssä: jos tuhooja on merkittävä tai toimenpiteet merkittäviä, Ruokavirasto voi tehdä päätöksen ELY-keskuksen sijaan. Ympäristöministeriö kiinnittää tältä osin huomiota viranomaisten vastuunjaon selkeyteen. Esityksessä ei myöskään avata tarkemmin syitä, joiden perusteella ELY-keskuksen toimet voitaisiin katsoa riittämättömiksi.

Lopuksi ympäristöministeriö kiinnittää huomiota siihen, että esityksen mukaan biologisessa torjunnassa käytettävien ns. makroeliöiden käyttö voidaan kieltää, jos ne aiheuttaisivat uhkaa kasvinterveydelle. Esityksessä ei ole pohdittu tilannetta, jossa makroeliöiden käytöstä aiheutuisi uhkaa luonnon monimuotoisuudelle. Myös tällaisissa tilanteissa tulisi voida olla mahdollista harkita makroeliöiden käytön kieltämistä.

Lainsäändäntöneuvos Johanna Korpi